

Tidligere fransk med fokus på flersprogethed – eksemplarisk årsplan og undervisningsmateriale

Fokus på kulturforståelse/interkulturel kompetence - interkulturel kommunikation og flersprogethedsdidaktik i fransketaget i relation mellem folkeskole og læreruddannelse med afsæt i FFM 2014 og projektets praksisanbefalinger

Ved

Stephanie Kim Löbl, ph.d. stipendiat, KU/ Professionshøjskolen KP
Jan Lindschouw, lektor, Københavns Universitet
Anna-Vera Meidell Sigsgaard, lektor, Professionshøjskolen KP
Annette Søndergaard Gregersen, lektor, Professionshøjskolen KP

1. marts 2018 blev professionshøjskolen UCC
og MFFoPL en del af Københavns Universitet

Program

- Flersprogethed i et franskfagligt perspektiv
- Hvad siger forskningen?
- Pædagogiske/kulturdidaktiske anbefalinger
- Indfletning af flersprogethedspædagogik og dansk som andetsprog i Tidligere Sprogstart fransk forløb 3
- Fransk i FFM og læreruddannelsen
- Er franskfaget på rette spor i et flersprogetheds- og interkulturalitetsperspektiv? – Afrunding og diskussion

Flersprogethed i et franskfagligt perspektiv

Flersprogethed er et forholdsvis nyt fokusområde i fransk i folkeskolen. Franskundervisning har tidligere været fokuseret på målsprogslæring i en national kontekst, hvor der arbejdes med ordforrådstilegnelse fra dansk til målsprog og fra målsprog til dansk. Sprogundervisningen i fransk har således haft fokus på, at alle eleverne i klassen skulle lære fransk som målsprog via dansk, fx *på fransk hedder en mor 'une mère'*. Men både elevgrupperne i en dansk franskundervisning og den franske befolkning er i dag heterogene med mange forskellige sprog, og derfor kan undervisningen blive mere sprogligt spørgende, fx *hvad hedder en mor på spansk, tyrkisk, etc. Læg mærke til forskelle/ligheder, at ordet for 'mor' som i mange sprog starter med m-lyd og er kort med kun en eller to stavelser.*

Flersprogethed i et franskfagligt perspektiv

Og selvfølgelig medfører dette nye fokus på sprog og kultur en ny måde at tilrettelægge undervisningen i fransk som skolefag. Både mht. materialevalg, planlægning, gennemførelse, feedback og evaluering må fransklæreren orientere sig i en forståelse af målsproget i en global og mangfoldig kontekst. Og elever med forskellig sproglig baggrunde må nu opfattes som kompetente sprogbrugere med alle de sproglige ressourcer, de bringer ind i skolens og sprogfagernes rum. Et emnevalg i 5. klasse kan dermed lige så godt tage afsæt i familie og traditioner i et fransktalende land på det afrikanske kontinent som i Frankrig, ift. fx skolegang og mad.

Flersprogethed i et franskfagligt perspektiv

Frankrig og andre frankofone lande er i dag alle præget af kulturel kompleksitet (fx madvaner og familietraditioner) inden for det pågældende samfund og på verdensplan bl.a. grundet migration, flygtningestrømme, turisme og handel på tværs af landegrænser osv. Franskundervisning fra første lektion i 5. klasse kan derfor med fordel tage udgangspunkt i en mangfoldighedspædagogik med fokus både på sprog og kultur. Man kan fx undlade at antage, at 'alle' franskmænd spiser croissanter til morgenmad, men at 'nogle' gør sådan og andre igen noget andet. Frankrig som nationalstat eksisterer jo fortsat, men det betyder ikke at fokus alene skal være på Eiffeltårnet og Paris, om end hvis det er det børnene kender til, skal det selvfølgelig inddrages i undervisningen.

Forskning i kulturpædagogik - 1

I sin disputats fra 2003 sætter Karen Risager fokus på relationer mellem sprog og kultur i forhold til kulturpædagogisk forskning. I denne sammenhæng kritiserer Risager Michael Byram for at tænke sine 5 savoirs i en national kulturforståelsesramme, hvor hun understreger, at fremmedsprogsundervisning bør orientere sig i en transnational forståelsesramme. I og med at hendes forskningsfelt i disputatsen er på relationer mellem sprog og kultur i indbyrdes bundethed eller med mulighed for nye konstellationer, beskriver hun, stadig med afsæt i Byrams model for interkulturel kommunikativ kompetence, 10 kompetence- og ressourcefelter med tydeligt stærkere fokus på den sproglige dimension i undervisningen.

Forskning i kulturpædagogik - 2

Samtidig tilføjer Risager transnationalt samarbejde i relation til kulturpædagogik som grundlag for fremmedsprogsundervisning i såvel en national som transnational forståelsesramme. En sammenstilling mellem Risagers og Byrams kulturpædagogiske kerneområder i relation til den sproglige og den kulturelle dimension i henholdsvis en national og en transnational optik dækker området interkulturel kommunikativ kompetence, som er Byrams fælles betegnelse for elevens tilegnelse af såvel den sproglige som den kulturelle dimension i et fremmedsprog.

Tidligere forskningsmateriale – empirisk arbejde ved Annette

- Curriculumanalyse af Fælles Mål 2004 og fransk i læreruddannelsen:
- Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse: 17 franskklasser på 17 skoler fordelt over hele landet samt separat spørgeskema til fransklærerne
- Kvalitativt studie: 'øjebliksbilleder' - skolebesøg med klasserumsobservationer på 5 skoler samt efterfølgende interview med 2 fransklærere og 2 elever
- Kvalitativt studie: deltagerobservation på en seminariepraktikskole i en 7.klasse over et helt skoleår samt samtaler og interview med klassens fransklærere.

Konklusioner:

- ”Mit ph.d.-projekt omfattede bl.a. nogle interview med fransklærere om den kulturelle dimension. Lærernes svar viser, at den undervisning, de selv har fået på seminariet, ikke har været fokuseret på tilegnelse af en kulturel dimension. Den har været funderet på en ikke-pædagogisk, universitær tilgang med vægt på sproget. Lærerne problematiserer ikke kulturbegrebet, men anvender i deres spontane diskurs et upræcist og nationalt orienteret begreb, hvor kultur hovedsagelig bliver forstået som nationalkultur”.
- ”God undervisning er ikke i sig selv en garant for, at den studerende/eleven lærer det, som hun/han burde, eller det som var planlagt. Det, der er underviserens opgave, er at udvælge den rette form i relation til undervisningens hensigt og mål. Men forudsætningen herfor er, at underviseren er klar over betydningen af hvilke sprog-, kultur- og læringssyn, man arbejder ud fra” (Gregersen 2007).

Ph.d.-projekt ved Stephanie – en opfølgning

- Curriculumanalyse af Fælles Mål 2014
- Læremiddelanalyse
- Kvantitativ spørgeskemaundersøgelse: pt. 89 besvarelser fra fransklærere fordelt over hele Danmark
- Kvalitativ studie: skolebesøg med klasserumsobservationer på 6-7 skoler samt efterfølgende interview fransklærerne.

Pædagogiske/kulturdidaktiske anbefalinger til tilrettelæggelse af franskundervisning (grundskole) med et transnationalt sigte: (matcher praksisanbefalingerne)

- Eleverne oplever både standardnorm og andre sprognormer inden for målsproget.
- Eleverne får kontakt med andre elever hvor som helst i verden og primært på målsproget
- Undervisningen foregår både på målsproget og inddrager andre sprog, fx elevernes førstesprog
- Emnevalg kan tilknyttes et hvilket som helst land/område i verden
- Emnernes kontekst er primært transnational, men kan sættes ind i en national ramme (udformet i Gregersen 2017: 109 med afsæt i Risager 2003:460-461).

DSA og FSD i praksisanbefalingerne

Byg bro mellem det nye fremmedsprog (engelsk, fransk og tysk) og de sprog, som alle elever undervises i (herunder dansk / dansk som andetsprog)

Byg bro mellem det nye fremmedsprog og elevernes førstesprog

Inddrag sprog, som der normalt ikke undervises i (elevernes førstesprog, andre sprog), for at styrke alle elevers sproglige opmærksomhed, sproglige anerkendelse og glæde ved sprog

Undervis de flersprogede elever i det danske du bruger (hvis du bruger dansk i din undervisning)

sprogtilegnelse

skriftsprog

Sproglig
opmærksomhed

Alle elever skal
kunne være med!

Overvej hvordan du
bruger dansk som
ressource...

DSA og FSD indtænkes på tre niveauer gennem Tidligere Sprogstart projektet

- **Inkluderende og anerkendende klasse**
rumskultur
 - Særlig FSD og DSA vejledning
- **Makro-stilladsering** i form af meningsfulde aktiviteter i forløbene
 - Inddrag andre sprog (L1 og andre)
 - Chunks gi'r straks kommunikation
 - Sang, leg og bevægelse
- **Mikro-stilladsering** i samtalerne
 - Makker-par og aktivitet

af ledning

forløbene (L1 og andre)

ommunikation

se

glerner

et

af ledning

forløbene (L1 og andre)

ommunikation

se

glerner

et

af ledning

forløbene (L1 og andre)

ommunikation

se

glerner

et

af ledning

forløbene (L1 og andre)

ommunikation

se

glerner

et

af ledning

forløbene (L1 og andre)

ommunikation

se

glerner

et

DSA og FSD i forløb 3: Traditions et fêtes

I dette forløb lærer eleverne at tale om festlige lejligheder, fødselsdage og højtider, på fransk og rund omkring i verden. I forløbet tages der udgangspunkt i **elevernes egne erfaringer** med, hvornår der gives gaver i deres familier og hvordan der fejres. I forløbet opbygges flere kommunikationsmuligheder, der bygger på de tidligere lærte chunks og ord, som indgår og udvides i dette forløb (fx bruges tal nu ifm. at kunne sige sin og spørge til andres fødselsdage).

Som i de tidligere forløb, opbygges elevernes sproglige færdigheder ved, at de får mulighed for at **gentage, tale og hjælpes ad i makkerpar, inden de skal formulere sig på fransk og på skrift**. Eleverne arbejder gennemgående med fester og festlige lejligheder **fra de fælles kulturelle og sproglige baggrunde, klassen har**.

Makkerpar-øvelser, billedstøtte via plancher og ordkort og gruppeopgaver sikrer, at eleverne er sprogligt aktive og har mulighed for at trække på den viden, de har fra egne erfaringer. Hermed sikres et lige deltagelsesgrundlag for alle elever, også de flersprogede elever. Samtidigt bliver eleverne udfordret og får mulighed for at strække sproget bl.a. ved brugen af dictogloss i lektion 4, hvor de **gennem forhandling i grupper** får mulighed for at skrive en langt sværere tekst end hvad de typisk møder.

22-05-2018 - anms@phmetropol.dk

Hvordan fejrer I fester i din familie? (lektion 1)

I denne opgave skal eleverne derhjemme finde ud af, hvad 'gave(r)' hedder på et eller flere andre sprog, og kan enten trække på evt. andre modersmål eller blot kendskab til andre sprog gennem fjernsyn, rejser osv.

Desuden bliver eleverne bedt om at tale med deres forældre eller andre voksne i nærmiljøet om, hvordan man fejrer fester, hvilke fester eller højtid er vigtige og hvilke traditioner følger med (fx bestemte ting der spises, aktiviteter eller spil). Eleverne noterer hvad de har talt om med deres forældre i deres hæfte og tager med til næste time.

Fester rundt omkring i verden (lektion 3)

I denne opgave går man væk fra fødselsdagsfejringen som udvides til at omfatte andre højtidere og fester. Der tages udgangspunkt i elevernes refleksioner hjemmefra, hvormed klassen danner et fælles grundlag for festlige lejligheder ud fra klassens sammensatte kulturelle baggrunde. Læreren kan fx indlede samtalen med spørgsmål som: Hvilke fester holder I i jeres familie? Hvordan? Skal man fx gøre/spise/sige noget bestemt til festen? Hvilke andre fester kender I til? Hvad er der fælles for alle disse fester vi nu kender til? Fremhæv overfor eleverne, at mennesker fejrer i alle kulturer, og hold fast i den mangfoldighed eleverne repræsenterer her.

Eleverne vil givetvis byde ind med en masse ord og sætninger, som læreren skriver op. Hvis de kommer på andre sprog kan de skrives lydtret, eller eleverne kan bare sige ordene og læreren kan notere hvilket sprog, der repræsenteres. Festerne tilføjes klassens kalender med elevernes fødselsdage fra lektion 1.

Måske bliver eleverne nysgerrige på andre fester, end dem de selv kender og fejrer. Det kan bruges som udgangspunkt for undersøgelser eller til grund for den historie de skal skrive i Pixton i lektion 4.

Lærervejledning til festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo

I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo. I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo. I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo.

Folkebo 3: Tradition et fêtes

I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo. I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo. I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo.

Folkebo 4: Tradition et fêtes

I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo. I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo. I den folkebo ses eleverne at tale om festsprogetraditioner og dansk som andetsprog i folkebo.

Fester rundt i verden (lektion 6)

I denne aktivitet skal klassens verdenskort i spil. Den bygger videre på aktiviteten i lektion 3 og 4, hvor eleverne har indsamlet viden om fester de kender til i verden. Eleverne skriver (fx talebobler med hvad man siger) eller tegner / illustrerer, hvordan fester og højtider fejres i den frankofone verden og i de forskellige lande hvor festerne fejres.

Eleverne skal derefter i makkerpar vælge en fest, de vil snakke om. Ved at de først taler om, hvad de ved om den valgte fest på dansk og trækker på evt. kendskab til andre sprog har eleverne mulighed for at opbygge en viden om festen som senere overføres til fransk, når læreren til sidst i timen fortæller om festen på fransk.

sprogtilegnelse

skriftsprog

Sproglig
opmærksomhed

DSA og FSD indtænkes på tre niveauer gennem Tidligere Sprogstart projektet

Moi et le monde francophone

Traditions et fêtes

Retenue til kategoriseringsopgave

blå	blue	bleu	azul
grøn	green	vert	verde
gul	yellow	jaune	giallo
rod	red	rouge	rosso

Retenue til kategoriseringsopgave

blå	bleu	blau	azul
grøn	green	vert	verde
gul	yellow	jaune	giallo
rod	red	rouge	rosso
sort	black	noir	nero

Retenue til kategoriseringsopgave

blå	bleu	blau	azul
grøn	green	vert	verde
gul	yellow	jaune	giallo
rod	red	rouge	rosso
sort	black	noir	nero

Alle elever
skal kunne
være med!

- Inkluderende og anerkendende klasserumskultur
 - Særlig FSD og DSA vejledning
 - Makro-stilladsering i form af meningsfulde aktiviteter i forløbene
 - Bygger bro mellem dansk/engelsk og fransk
 - Inddrag elevernes modersmå
 - Inddrag andre sprog
 - Mikro-stilladsering i samtalerne
 - Makker-par og aktivitet
-
-
- KO
UCL

Status 2018:

- FFM fransk 2014:
- **Fagformål**

- Eleverne skal i faget fransk udvikle kompetencer til at kommunikere på fransk både mundtligt og skriftligt, så de kan anvende fransk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed om fransk sprog og om fremmedsprogsindlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder.

- **Stk. 2.** Gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken skal elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre fremmes. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med fransk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

- **Stk. 3.** Faget fransk skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

FFM 2014: kompetenceområde, kompetencemål samt færdigheds- og vidensmål

Kultur og samfund	Eleven får viden om sig selv som en del af et fransktalende fællesskab
--------------------------	--

Kulturforståelse		Kulturmøder		Fransk som adgang til verden	
Eleven kan placere frankofone lande og områder på et verdenskort	Eleven har viden om frankofone lande og områders geografi				
Eleven kan fortælle om frankofone symboler	Eleven har viden om nationale symboler i den frankofone verden				
Eleven kan fortælle om jævnaldrendes hverdagsliv	Eleven har viden om jævnaldrende fransktalendes hverdagsliv	Eleven kan anvende hilsner og enkle kulturbundne udtryk i korte samtaler	Eleven har viden om enkle kulturbundne udtryk	Eleven kan finde aldersvarende fransksprogede medier	Eleven har viden om fransksprogede medier

Læreruddannelsen: tre obligatoriske moduler, heraf: **INTERKULTUREL KOMMUNIKATION** –

- Faget fransk har tre moduler, heraf to sprogmoduler og et kulturmodul. Til sammen giver de den studerende mulighed for at uddanne sig som fransklærer i en frankofon og global verdensorientering med det formål at leve op til FFM's krav om undervisning i tre kompetenceområder, der indeholder to sprogområder og et kulturområde i et frankofont verdensperspektiv.
- Modulet "Interkulturel kommunikation" er modul 1: Undervisningen i fransk i såvel læreruddannelsen som folkeskolen bygger på en interkulturel kommunikativ tilgang. Denne tilgang er at forstå som en tilgang til franskfagets almene og fagspecifikke dannelsesdel. Interkulturel kommunikation er udtryk for evner til sproglig og kulturel interaktion med andre både i skolens tætte relationer i klassen og i relation til det frankofone og globale fællesskab. Fokus er således på orientering på den interkulturelle –og heri almene dannelse i et verdensborgerskabsregi.

Læreruddannelsen – fransk – modul 1:

- Kort beskrivelse af modulet
- Formålet med modulet er, at den studerende tilegner sig fagdidaktisk viden om og kulturelle og sproglige færdigheder i interkulturel kommunikation i faget i grundskoleregi fra 5.-10. klassetrin.
- Der arbejdes såvel teoretisk som praksisorienteret med områder som:
 - - teorier om kultursyn og sprogsyn
 - - tekster om kultur og samfund i den fransktalende verden
 - - kulturel og sproglig kompetence med det mål for øje at kunne begå sig som fransklærer i den frankofone verden.
- De centrale indholdskategorier i disse tekster sættes i relation til franskundervisning i grundskolens 5.-10. klasser, hvor elevers tilegnelse af sproglig og interkulturel kompetence er omdrejningspunkt, under hensyntagen til nationale bestemmelser og aktuelle fokusområder.

Læreruddannelsen – fransk – modul 1:

- Skønlitterære tekster indgår, hvor den studerende får mulighed for indblik i og viden om menneskers liv, færden, meninger og livsmuligheder i den frankofone del af verden.
- Modulets videngrundlag
- National og international forskning i interkulturel kommunikation, herunder interkulturel kommunikativ kompetence, sprog- og ordforrådstilegnelse, kulturpædagogik, kulturdidaktik og kulturtilegnelse, læreprocesser, motivation og læring.
- Almen fagdidaktisk relevante teorier om bl.a. valg af indhold og materialer, stoffets relevans og sværhedsgrad og relevans i relation til elevgruppen, herunder metoder og refleksioner i relation til elevers læring af fransk som 2. eller 3. fremmedsprog i folkeskolen.

Er franskfaget på rette spor i et flersprogetheds- og interkulturalitetsperspektiv ?

- Faget udvikler sig i et brobygningsperspektiv mellem grundskole og læreruddannelse. Vi sætter fokus på, hvordan netop inddragelse af en flerhed af kulturer og sprog kan indgå i eleveres sproglige og interkulturelle (ud)dannelse til interkulturelle sprogbrugere med verdensborgerskab som langsigtet mål.
- Samarbejdskontrakt mellem fransk på KP og KU
- Fælles ph.d. studerende i feltet interkulturalitet
- Nye læreplaner i stx – fødekæden sikres

Referencer:

- Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Byram, M. (2008). *From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship. Essays and reflections*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Gregersen, A. S. (2007). *Interkulturel dannelse I fremmedsprog – med fokus på fransk I folkeskolen*. Ph.d.-afhandling. Roskilde: Roskilde Universitetscenter, Institut for Kultur og Identitet.
- Gregersen, A.S. (2007). Kulturundervisning I et transnationalt perspektiv. *Sprogforum*, 41: 43-46.
- Gregersen, A. S. (red.) (2015). *Sprogfag i forandring – pædagogik og praksis*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Gregersen, A. S. (2017). ”Flersproget og flerkulturel didaktik, interkulturel undervisning og læring”. I A. S. Gregersen (red.) *Tidlig sprogstart i skolen*. Frederiksberg: Samfundslitteratur
- Klafki, W. (2001 da. udgave). *Dannelsesteori og didaktik – nye studier*. Aarhus: Forlaget Klim.
- Risager, K. (2003). *Det nationale dilemma i sprog- og kulturpædagogikken – et studie i forholdet mellem sprog og kultur*. København: Akademisk Forlag.
- Risager, K. (2012). Verdensborgeren i sprog- og kulturpædagogikken. *Sprogforum*, 55: 14-20.
- Risager, K. (2014). Om at analysere kultur i læremidler. *Sprogforum*, 59: 78-86.
- Risager, K. (2016). Sprogfagene: Adgang til viden om verden. *Sprogforum*, 62: 21-27.